

1. Scurt istoric

Termenul de „libertate de mișcare” a fost pus în discuție, la nivel european, la începutul anilor '80. Fostul cancelar german Helmut Kohl și președintele de atunci al Franței, François Mitterand au luat decizia de a elimina controalele la frontiera dintre Germania și Franța (1984, Saarbrücken). Astfel că, în anul 1985, Germania, Franța, Țările de Jos, Belgia și Luxemburg, au încheiat la Schengen (Luxemburg) un acord de liberă trecere.

A urmat semnarea Convenției de Implementare a Acordului Schengen, la data de 19 iunie 1990. În momentul intrării în vigoare, în anul 1995, aceasta a eliminat controalele la frontierele interne ale statelor semnatare și a creat o singură frontieră externă unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare.

De asemenea, au fost stabilite reguli comune în materie de vize, migrație, azil, precum și măsuri referitoare la cooperarea polițienească, judiciară sau vamală. Toate aceste măsuri, împreună cu Acordul Schengen, Convenția de Implementare a Acordului Schengen, deciziile și declarațiile adoptate de către Comitetul Executiv Schengen stabilit în 1990, precum și protocoalele și acordurile de aderare care au urmat constituie *acquis-ul Schengen*.

Inițial, *acquis-ul Schengen* nu a făcut parte din cadrul legislativ comunitar. Acest lucru s-a schimbat însă odată cu semnarea Tratatului de la Amsterdam, în data de 2 octombrie 1997, intrat în vigoare la data de 1 mai 1999. Un Protocol atașat Tratatului de la Amsterdam încorporează *acquis-ul Schengen* în cadrul legislativ și instituțional al Uniunii Europene.

Cronologia aderării la spațiul Schengen este următoarea:

1985- Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania și Franța

1990- Italia

1991- Spania și Portugalia

1992- Grecia

1995- Austria

1996- Danemarca, Suedia și Finlanda

2001- Islanda și Norvegia

2004 – Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia și Ungaria

2008 – Elveția,

2011 – Liechtenstein.

De remarcat că 4 state semnatare ale Acordului Schengen, care nu sunt state membre ale Uniunii Europene, respectiv: Islanda, Norvegia, Elvetia, Liechtenstein. Pe de altă parte, 2 state membre ale Uniunii Europene, au decis să nu aplice în totalitate acquis-ul Schengen, dar colaborează cu statele membre Schengen în anumite domenii, respectiv: Irlanda și Marea Britanie

În perspectivă, urmează să adere la spațiul Schengen, următoarele state:

- **Cipru** a decis să nu aplice, pentru moment, prevederile acquis-ului Schengen în domeniul SIS.

- **Romania și Bulgaria.** Acquis-ul Schengen a fost acceptat în totalitate odată cu pregătirile pentru aderarea la UE.

2. Beneficii aduse de aderare

Aderarea la spațiul Schengen are ca efect ridicarea controalelor între frontierele interne ale statelor membre Schengen, care aplică în întregime acquis-ul Schengen, fiind creată o singură frontieră externă unde controalele se desfășoară conform unui set de reguli clare în materie de vize, migrație, azil, precum și măsuri referitoare la cooperarea polițienească, judiciară sau vamală.

Astfel, trecerea frontierei se poate realiza indiferent de oră și prin orice loc iar cetățenii statelor membre care călătoresc în spațiul Schengen trebuie să aibă asupra lor, un document de identitate valabil. Trecerea frontierelor interne poate fi asemănată cu o călătorie în interiorul țării.

Controalele la frontierele interne Schengen pot fi introduse pentru o perioadă limitată în timp din motive de ordine publică sau securitate națională, decizie ce este luată la nivelul fiecărui stat membru Schengen.

Odată cu eliminarea controalelor la frontiere ar putea crește pericolele pentru securitatea internă a țărilor implicate prin faptul că, din acest moment, se lasă "cale liberă" infractorilor.

Astfel, se impune o cooperare transfrontalieră, în special prin înființarea serviciilor comune ale poliției, vămii și poliției de frontieră în cadrul Centrelor, Birourilor, Punctelor comune de contact pentru toate statele contractante care să aibă ca scop protecția propriilor cetățeni. De asemenea, Sistemul Informatic Schengen, asistența operativă reciprocă și schimbul direct de informații între forțele de poliție

precum și supravegherea și urmărirea transfrontalieră a infractorilor reprezintă mijloace de luptă împotriva terorismului, crimei organizate, traficului de ființe umane și a imigrației ilegale. În același timp, a fost adoptat un set de reguli uniform care să asigure cetățenilor statelor membre protecția datelor cu caracter personal împotriva oricărei încălcări a drepturilor fundamentale.

3. Măsuri care să compenseze impactul negativ al eliminării controalelor la frontierele interne

În afara beneficiilor aduse, eliminarea controalelor la frontiere interne poate avea un impact negativ pentru securitatea internă a statelor membre.

Pentru prevenirea unor astfel de inconveniente, statele Schengen introduc un set de măsuri compensatorii prevăzute în detaliu de acquis-ul Schengen și de recomandările referitoare la punerea lor în practică.

Măsurile compensatorii pot fi clasificate după cum urmează:

- circulația persoanelor (vize și cooperare consulară);
- cooperarea polițienească;
- sprijinul reciproc al polițiilor în domeniul asistenței judiciare;
- numirea unor ofițeri de legătură între poliții;
- cooperarea transfrontalieră la granițele interne, în special prin înființarea serviciilor comune ale poliției, vămii și poliției de frontieră pentru toate statele contractante.
- misiuni de supraveghere și urmărire transfrontalieră a poliției;
- cooperarea judiciară a statelor membre Schengen.

Cea mai semnificativă măsură compensatorie o reprezintă înființarea unui sistem comun european de urmărire polițienească transfrontalieră, numit Sistemul Informatic Schengen. Toate statele membre introduc date în sistem direct de la bazele de date naționale.

O altă măsură compensatorie se referă la protecția datelor cu caracter personal care reprezintă dreptul persoanei fizice de a-i fi apărute acele caracteristici care conduc la identificarea sa și obligația corelativă a statului de a adopta măsuri adecvate pentru a asigura o protecție eficientă pornind de la faptul că numeroase informații privind datele personale se transferă între statele membre.

4. Categori de prevederi ale acquis-ului Schengen

Potrivit articolului 8 din Protocolul privind integrarea acquis-ului Schengen în cadrul Uniunii Europene, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, denumit în continuare Protocolul Schengen, România trebuie să accepte în totalitate acquis-ul Schengen.

Exista doua categorii de prevederi ale acquis-ului Schengen:

- prevederi care nu sunt legate de ridicarea controalelor la frontierele interne (Categorია I, etapa pre-aderare la UE);
- prevederi direct legate de ridicarea controalelor la frontierele interne (Categorია a II-a, etapa post-aderare la UE).

Prevederile din cea de-a doua categorie trebuie implementate și aplicate simultan cu ridicarea controalelor la frontierele interne și sunt supuse *procesului de evaluare* Schengen. În acest context, România trebuie să-și demonstreze capacitatea de a îndeplini cerințele relevante din acquis-ul Schengen într-o manieră corectă, uniformă și eficientă, fiind supusă apoi unei decizii unanime a Consiliului UE.

4.1 Implementarea și aplicarea prevederilor din Categoria I

România a implementat prevederile din prima categorie înainte de aderarea la Uniunea Europeană, fără să fie supusă procesului de evaluare Schengen. Implementarea și monitorizarea prevederilor din această categorie au făcut parte din procesul de pregătire pentru aderarea la UE.

4.2 Procesul de evaluare anterior implementării și aplicării prevederilor din Categoria a II-a

Implementarea și aplicarea prevederilor din Categoria a II-a presupune ca toate pre-condițiile legislative, operative și tehnice să fie îndeplinite, în special cerințele referitoare la accesul la SIS II și la un control eficient la frontierele externe. În acest context, România trebuie să țină cont inclusiv de recomandările și cele mai bune practici reliefate în cadrul evaluărilor Schengen care se derulează în alte state membre UE.

Procesul de evaluare constă în verificarea îndeplinirii tuturor condițiilor necesare implementării depline a acquis-ului Schengen. Acest lucru presupune ca România trebuie să-și demonstreze capacitatea de a îndeplini cerințele acquis-ului Schengen într-o manieră uniformă, corectă, consistentă și eficientă. Evaluarea Schengen este în responsabilitatea Grupului de Lucru Evaluare Schengen din cadrul Consiliului UE.

5. Etapele procesului de aderare:

Eliminarea controalelor la frontierele interne și implicit aderarea la spațiul Schengen este precedată de un proces de evaluare pe parcursul căruia România va trebui să primească și să răspundă unui chestionar extins, la întrebări suplimentare din partea statelor membre și va fi supusă totodată unor vizite de evaluare în teren.

Datorită progreselor evidente în implementarea recomandărilor echipelor de evaluare, a fost adoptată Decizia Consiliului nr. 365/29.06.2010 de aplicare a prevederilor acquis-ului Schengen referitoare la Sistemul de Informații Schengen în România și Bulgaria, care permite României să consulte și să furnizeze date SIS.

Evaluarea Schengen este în responsabilitatea Grupului de Lucru Evaluare Schengen din cadrul Consiliului UE.

Etape:

1. Transmiterea unei Declarații de pregătire- Declaration of readiness privind pregătirea pentru demararea procesului de evaluare Schengen¹.

2. Transmiterea, de către Secretariatul General, a unui chestionar extins care conține întrebări detaliate despre toate aspectele relevante pentru implementarea și aplicarea prevederilor Schengen Categoriei II.

3. Completarea chestionarului și transmiterea acestuia către Consiliul UE.

4. Demararea vizitelor de evaluare, transmiterea de întrebări suplimentare, chestionare, etc.

5. Redactarea unui raport care va analiza stadiul de pregătire a fiecărui stat membru pentru aplicarea prevederilor Categoriei II. Acest raport include recomandări pentru corectarea sau îmbunătățirea aspectelor mai puțin satisfăcătoare.

6. Decizia Consiliului UE cu privire la eliminarea controalelor la frontierele interne.

Procesul de evaluare al României a fost finalizat, din punct de evaluare tehnic, prin adoptarea, în data de 28 ianuarie 2011, a ultimului raport în domeniul SIS/SIRENE.

Următorul pas al României în cadrul procesului de evaluare

¹ La data de 28 iunie 2007, România a transmis Declarația de Pregătire prin care a propus a doua jumătate a anului 2008 ca dată privind începerea procesului de evaluare pe 3 domenii: Cooperare polițienească, Vize și Protecția datelor.

Schengen este adoptarea Deciziei de eliminare a controalelor la frontierele interne, act care va consfinți aderarea noastră propriu-zisă la spațiul Schengen.

Procedura de consultare a Parlamentului European pe marginea proiectului textului Deciziei a fost initiata în data de 12 noiembrie 2010, iar votul final pe marginea aderării României și Bulgariei la spațiul Schengen a avut loc în data de 8 iunie 2011, acesta fiind unul pozitiv. În data de 9 iunie 2011, au fost adoptate Concluziile Consiliului cu privire la finalizarea procesului de evaluare a stadiului de pregătire a României și Bulgariei.

Dupa aceasta etapa, Consiliul Uniunii Europene, în formatul Consiliului Justiție și Afaceri Interne (JAI), votează cu unanimitate (exclusiv statele membre UE care participa la Schengen) proiectul de Decizie. Urmează publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, intrarea în vigoare a Deciziei și în final aplicarea de către România a acesteia.

Bibliografie

<http://www.schengen.mira.gov.ro/>
<http://www.euroavocatura.ro/dictionar/529/Schengen>
http://www.migratie.md/topics/schengen_agreement/
<http://www.wikipedia.com.ro>